

КОСМОСКА КБТУУ 50 СЫАЫХАХИ

Мууе устар 7 кутугтар Сэолениский уобалаа Гагарин куюратылар издиги аан баастаан космоска кутуутугтар аналгыл музей аһышпыга үрүүлүөх баһылыга-майгыга ыгытылыи-

“Сир үрдүгэр космонаутикада аналлаах элбэх интэриһинизин, баай музей баар, ол эрэн кынылэр бу музейга югта тэтиһэр югакхара суох” диктэ Смоленскый уобалас губернатора Сергей Агудинс. Манаа юоси улахан саалара Константин Циолковский, Сергей Королев, Юрий Гагарин уода, улуу дьон олохторугар сыйыаһаах хатыһаамаат экспонаттар бааллар. Уонсаа 15 тыһыынча кэринэ “Байконур” Космодром тутуугут, космонавтар бастаки үтэрээтэрин, апыгы космонаутка туһунаа хартыһаалар, докумуоннар, мал-сал экспонат быһыыһыаах турорулуһуулар. Баһааһон эттэхэ, Юрий Гагарин Гагарин куораттан 20 км тайгчы сытар Клушино диил дэрэбинэ доробука.

Российская Федерация
Правительства аан бастаах
космонавт Юрий Гагарин аа-
тынан биризмизе олохтоото

Бу 1 млн. суумалык беризмийэ Российскай космонавтика сайдыытыгар бөйүөрүн кылааттарын күлүрбүт специалистарга биэс сылга бирдэ туттарылына.

Казахстан республикасының
Национальдык балана бу дым
кулун тутар 29 кулунтун
"Первый космонавт" дис-
маныны таһаарда. Бу ма-
наыат Сир урдутун кичи аа-
бастаан космоска кулуту-
булутун терезинин була-
апарылар кулутун. 38 мм, 41
граммнан мананыат 500 тен-
гедер тизинер. Бу
убулунбуней харчы
тайылача жемелеринан
тагыла.

Сир үрдүгүн киши аан ба-
стаан космоска кыштыр 50
үбүдүгүнүн сыйын багыты
н үрүрүлөх тарзанын Фран-
ция табыр сүрөттөр-Париж
бууша. Манап Россия, Фран-
ция космополитар, Россия фе-
деральнй космический аген-
ствота (Роскосмос), Европей-
ская космическая агенств
космический чинчилмиз
французская национальна
комитетар, дипломаттар, суру-
нальмалар кыштырны ийди

Парижкк муус устар 5 күнүттэн атырдах айын 28 күнүгэр дээрэ турбут "Юрий Гагарин, революция" быыстаппар дьон "РИА Новости" түһэрбит хаартыскаларын көрдөөтэрэ.

Муус устар 12 күнүгэр киһи көсөөхкэ көһүтүтү 50 сылын көрсө Москва куоракка улахан быраһынынныктаагы салот буолуора. Ол туһунан Ыйаахха Россия Президентэ Дмитрий Медведев илии баттаата. Салот Россия тэбэр сураар – Москва куоракка оруобуна 50-на ытлаа.

Бүтүн Россиядагы баян-тап-ка жиген территориялар, жылмабынай Аллеялар фонган-нар үлүмөктөрү. Аан баян бу аллея фонган 1964 сыл-лаахха Аан дүйүт космополитизм уюппа аныкатын күнүгө апаан үлүмөктөрү.

Мазна даяратан эттохха быйыл космонавтика сыла биллэрди. Билимиз, китеп космока көпүтө 50 сылылар анааваах тэрээниир сарыамааттара балачча бу-
олла.

КИЭН КУЙААРГА ААНЫ АРЫЙБЫТА

1961 сыл маусу устар 12 күнэ-историлины уларытыт Улуу күн. Аан дойду үрдүгүн баҕастагы кэһи: кэһэһкэ көһүтүт. Кэһи аһын баһыт; кэһи суур баһыт. «ВУСТОК»

Юрий Гатарин
е.пара:
-СССР летчик
-Советский
(зкуус устар 14
Чехословацкая
ческий республ
тический унитар
уст устар 28 кув
-Волгарская
спублика соци

Оштон ыла
хас бирийн уел
ор "Улааттах-
пына космонав-
будууд" диг
ырапын улаа-
пын динхэнь
сысыпатым бу-
дуу.

Юрий Алексеевич Кулун тутар !
күнүр 1934 с. Каушино дәрн-
бинәр (Смоленский уобалас)
тороьбүз 1951 сыллахха Сара-
тов кулрат индустриальный тех-
никудулар уорэн жипер 1954
сыллахха аан бастаан Саратов
аэрокуллубутар калар. Армия

көзгөтүгөр сулууспатын кызмат
Орөнбурге куоракка КЕ.Вороши-
лов атынан летчиктар 1-кы бай-
ыаннай-авиационнай училище-
ларын үөрэнгү бүтү-
гөр, 1959 с. Гатчина

рер. 1959 с. Гагарин космонавт буоларга канديدатынан ыдаллар. Улар корабке сатабылланна суруйар. Ол түмүтүр мелкомиссияны ааһан, доруо буйага эпиститтеринен кулун тутар 11 күнүттүр (кылаабыл хамандыр К.А.Вершинин бирикээзинин) дьарыктамыллан баар.

1961-ж. Юрий Гагарини 20-күннүттөн талан космоска көтөрүлүп бейнаарыгытара. Муну устар 12-күнүлүр "Байконур" космодромдун "Восток" караабыл изм да бейбөтөх куйа-рылар, изм да көрбөтөх кос-монавтар көшүлүт.

Юрий Гагарин орден-
нара:
Ленин орден (СССР);
Георгий Димитров орден
(Болгария);
Карл Маркс орден (ГДР);
2-с кылаастаах Сулус орден
(Индонезия);
Грюнвальд киришн орден
(Польша);
Бриллиантнаах 1-кы степен-
вэеж Знаия орден (Венгрия);
"Ожерелье Нила" орден (Египет);
"Африканский Сулус улахан
дентата" орден (Либерия);
"Салгышман көтүү эйгиэт
үгүчүлрин ийин" (Бразилия);
"Плайя-Хирон" орденн бас
такы кавалера (Куба).
Ону таһынан кипи араа
таһымнаах үгүс мэтээл уонун
тирлөөн хаһайына.

Ол эрэн Аан дотдуу, планет
үрдүзүн дуораһына азырбыз
космос куйаарына суугу арый
быт Юрий Гагарин олоһу, ракет
кыһын курдук, кылаһыт уон
на чарыаһыдык түмүктэмэст
Ваара-суоһу 34 эрэ сааһыга,
күтөр аал сааһаһытар түбөһэ
дүйүтэ 1998 с. кыһын түмэр 2

күлүктөр Советский Союз Геройи, полковник Владимир Сергеевичын МиГ-15 самолетуна көтөрүп, саахалламаттарга Бүтүнтү күлүк дери ол бичи-чөөлөтүн ки да чуулкайды илек Гагарин космоска көтүрүп кылат днз көргөзгөтөр бы-ра хаай да хап (баар тоңуом суога днж санаат-тан) сурук суууй-бутун, кнн өлбүтүн кнжз көргөзгөтөр тут-тарбыттарга.

"Здравствуйте, мои милые, горючо любимые Валечка, Леночка и Галочка! ...Знаю, сейчас Валюша, как я рад, точу, чтобы и вы были рады вместе со мной. Простачу человеку доверия такую башыңу госу-дарственную задачу-проектировать перелю дорогу в космос! Можно ли мечтать о большем? Ведь это-история, это-новая эра!...

Есая что случается, то про-цу ас, и в первую очередь, теб-

Валюша, не убиваться с горы. Береги, пожалуйста наших девочек, люби их, как люблю я. Вырасти из них настоящих людей, которым улыбки жизни были бы не страшны...

Надеюсь, что это письмо ты
никогда не увидишь, и мне будет
стыдно перед са-
мих собой за

агарин бу ку-
дуоттаах гражда-
дауа, Новочер-
емскит, Смолен-
на, Севастополя,
СР), София, Пер-
ив (Болгария),
ия, Фаматон

Ойгон ын
ноэмүе үйз
ангара насна.
Б у у г н у
күнгүз көсмө-
найтса балы-
сханньы сай-
дар, иинсезит
да сайда ту-

бастакылан космока суугу арийбыт Юрий Гагарин аагы кыһыл комус буукубаларынан суруллан исторыяда уонна хас би-ирдии кыһы олутар-санааларга хаалгана.

Наталия ПУХОВА

СИД ИЙТИННЭРЭР

ДЬОКУУСКАЙ. Муус устар 9 күнүгэр ОДБХ-тын уларытылаа кэмэ Фонда баһылыга Константин Цилин Жатайга сырытта. Маана энергетика комитетин туттар анал төриллэринэн хаччаһыбыт савга дьээ пилотнай бырайыага хайдах олоххо киирэн иһэрин билиһинэ Константин Цилин республика Президентэ Егор Борисов, Правительство

ство бэрэсэдэгтэлийн бастагы салуулагч Алексей Стручков ода арьдгалтайлар.

ДЬОКУУСКАЙ. Ил Түмэн бэрэсэдэгтэлиин солбуулагчы Александр Жирков "Биш Нылымс Россия" биартыйа Саха сиринэр үөрөх эйгитин сагардыы бэрэһэниин сайдааччыта буолуу.

ДЬОКУУСКАЙ. Муус устар 9

[illegible]

Бу сайын дмэрхэр баазатанг инбали-
лет уонша мэрхэхэн түгүннэ түбүсүгүт
орлорго алаан реабилитационнайар кэли
түрүлүгү бэлгэтиһаннар Мууһааха ула
министр Николай Дегтирев ФАПК
"Якутия" сүрүнүгүр дмэригүтэ Аһаа

Самсонов кытпанын аты

ДЬОКУУСКОЙ. Саха сиритэр сал-
тыт ратнаахтанын кэтээн көрөр 39 стан-
ция, 2 көһө суытхыар поэт уонна 1 стан-
ция бар. Салтыгыс кэтээн көрүү суула-
на бэһа ыһтыгыһа.

Муус устар 10 күнүзүдө тургузган, Саха тирээрэ радиационный фон гуор-
мада эппиэттир, ол курдук 9-тан 16
мкр/ч дэри төгүсүбэр. Докуукайга -
10 мкр/ч. Нуорматтан гуораманы бөлү-
түрүлүсү.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Мунууахха кыггынаа ыл-
быг бэрэстэбинэллэр үлэлэ-
рин-хамнастарын билигинэр-
дилэр. Холобур, Таатта
улуунун хайыата, улустары-
гар Духуобунас сыла биллэ-
рининбитинэн, бу тизмэлэ-
рынаахха «огүрүкэстүлү»
байгытэго ылына, улустар

"Саха сирэ" хаһыат общественный приемнайын төрүөтүгэ, сурутууга хас биирдэс нэһилик баһылытын көрүлүүгэ, кинилэртэн ырдыкыи күүһүрдүгэ эттэ. Уус-Алдан улууһа нэһиликтэр икки ардыларыгар ытыктылар комплекснай спартакиадага хаһыакка суруйтарыыны биэр сүрүн критерий баһылытын көлүөргө эттэ. Төрүөт улууһун хаһыата "Саха сирэ" хаһыакка улуустар сырдатыллыалара сурутуу ахсаанын биллэрдик үрдүтэрин бэлэстэтэ. Сунтаар улууһун хаһыатын редактора, улууска Чэбдиэтирдий сыла биллэриллэбитинэн, чөл олох тула көстүтүн Сунтаар улууһунгар ытыктылар төрөстөтүн эттэ. Бу көстүтүнн илгэрэһиригэн эттэ кирибит Кэбээти улууһун Кировскай нэһилигин баһылыга кишилэргэ почта олох хойутаан тийэригэн, сурутуу мөлтөгүн көстэтэ. Чахчы дараа догуһуар төрүөт улахан эбит. Холубур, аастык сылым биһигэр тахсыбыт хаһыаттары ити бөлүөккө олуктоохторо сүтүбүн ыла биирдэ тутан аахпыттар. Ошон почта үлэтин тусарылыга, сайыннарылыга улааларыг багын биллэрдэ. Мин биһиги улууспутугар Тэа хаһаайыстыбатын сыла биллэриллэбитинэн, олуктоох хаһыат нөүө "Уйгу кыһага" дүөт "Чурапчы" ТХПК анал сыһынарылыга тахсан сапылаа-бытын туһунан эһиптэр улаханник биһирээтилер уонна Чүтэһыга мин эгэр улуус

Түмүкчү Наталья Харлампьева "Саха сирэ" хаһыат иккис балаһаһыгар улуустар сонуннарын киллэрэргэ этиһэ киллэрдэ. Маны таһынан хаһыат сүрүн ооругунаа ааҕаччыны аралдьытыа эрэ буолбакка, уоратин, илгич буолуһунаа, таптаал тизмэтин илэнтэ, итэҕэл тизмэтин абааһыга кубулуйууну утарыт эттэ. Илэиксиксэ манньа тосүрүк оскуоһарга улуустар нэһиликтэр баһылыктарыа кыгыһыарга биер санаада кэллэбит.

Казэпийга филологической наука доктора Петр Слещев кытыына Кынытыл суултурата үрдүк буолууларына, литератураҥҥа тыл сайдарына, орфографияҥҥа үтэскэ ологуруохтаадына, тыл ыраас буолара ханыаттар үлэһиттэригэр туугулукараҥҥа эҥэ "Саха сирэ" ханыа редактора Наталья Харламова ханыаттар атыыланымалыа буоларга сүрүн болоргоһолоруу үөрүүдүлэ Прогидельствоһуна

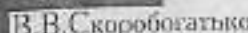
Итинник күүгү көпөтүмүн
көнү «тогуздук остуул» кытты-
былактара рекомендацияны тын-
пын бийр санаага калдыбит. Ол
курдук, СР Правительствотка-
лар 2010–2016 еылдарга СР го-
сударственный уюна офици-

Кажо сыйлырга республика суруналыстарыгар ыгтыллар тэрэһинэр сүрүшээ уонсай маасица анаар эбит буоллахтарына, быйылгыттан сахалыы тыһаах хаһыаттарга болромо ууруллан эрэрбиттэн тыа сириг хаһыатын үлэһиттэрэ уоробит эрэ. Магтан салгым саха тыа ырааһырыгыттар, сахалыы тыһаах хаһыаттар, суруналыстар үлэһиттэр-хамнастарыгар ырдабит, болромо күүһүрүтүтүр үлэ сараламмытыттан астынан тарастыбыт.

Оксана ТРОФИМОВА,
"Сага олох" хайнаат
редакторын солбуйлагч,
РФ Журналистарын союһун
ЧЛЕНИЗ

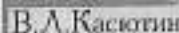
ХАҢЫАППЫТ ТУПСА ТУРДУН ДИЭН

Дьокуускайга олус туһалаах семинар буолла

БИЛИННИ ХАҲЫАТ ХАЙДАХ БУОЛУОХТААҒЫЙ?

"Билигтэй хэм хайрхата бары өгүүнэн илгэрэлхнэй, харахха бй-рархулар буллуухтаах. Хаартысканы, хартылханы таба туһаныхаха наада. Элбэх бйтархай, улахан информаций-аагид хаартыс-"

калары балаһаңа угуох кэрэтин билэр
улахан, дэриэҥ ис хоһоонноох хаартыс-
ка киирбитэ орудук. Уруук соҕолоохтор,
чиновниктар муһунахтыы олорор хаартыс-
калары кими да илэржэһиргэһиптэ.
Ол олунтук кэлиилэр улаһын, босотуой

нэнийнхээ дэргэдүгээр сэр-
гэсэн калтары нэпсэтэ,
араас кыһалданы
быһаарса сылдыар
түтэнэрин таһаарбыг
ордук Каһымаал тах-
сар матырыяал олус
уһун буолуу суохтаах.
Бүтүн балаһанан тах-
сар "бырастыһа"
курдук ыстатыйаны
кээ да болройон аах-
пат. Биир күһүс ба-
рар төкөтөн кини да
хараа сылайар. Тэт-
тик матырыяал
аауулыһыта, судур-
гу буолар", - диилэр
Москваттан ыалдьыт-
тар.

**"ЭМЭХЭ ҮЧҮГЭЙ ХАҢАТТАР
БААЛЛАР..."**

Семинар бийр болролтонү тэдлэр

түгэллэн Владимир Скоробогатько
ууга Владимир Касятин республика-
быт хайуантарын, сурунаалларын
мэргэжлээр бүтэлэ.

Дьюкуускайга тахсар киин хаһыат-
тартан ураты улуус хаһыаттара эмиз
хабыллыбыгтара кэрэхсэбиллээх. Ди-
зайн уонна матэриалларын аарач-
чыга интэриэһинэйдиик тизрдии
өтүгүн "Дьукус өчөрүнэй", "Наш улу-
верситет" уонна "Живал газета"
хаһыаттары бодизтэтиллээ.

Ийнхү күн устайга нийдлэлтгэр улахан экрантаг аравас хайнхат балеһаларын көрдөрөн туран сыйһаларын нийбгтара, балис күтэһнэри ырыһыгтара сүргэбгитин көтөхтө, ийнхөө үлэ балеангтар олук буолла.

TYMYK

Бу семинар барыбгытгар элбәдә бир-биргә саарбадә суох. Ангарлас кишилар эрә кәпәкчиләргә мугурдаммака, кыттылаахтар бары ыбыгык бирәи сөптөх хоруйлары ылыбыгы. Уонсайынан үкө сурутуута, хаһыатка булгучту тахсыахтаах докумуоннарта, коррес-пондацияларта, суруналыыс таһыма-лар, аараччы болпрототун тардыы ны-маларыгар ода сыһыаннаах болтуруу-стар киридиләт.

Маастар-кылаастар түмүктөрүнөн семинар кыттылыштарыгар сертификат туттарылына.

Наталья ПУХОВА,
"Сага олох" хайһат элнэстийир
секретара, СР Суруналыыстарын
союһун Чурагчы улуһунуаары
отделениетын председатели, Россия
Суруналыыстарын союһун чилисигэ

Михаил СИВЦЕВ
ТЫНЦ УЮ ВСТРАНА

Хаймат бэчээкхэ бэриллэр графика: 16 ч 00 м. Бэчээкхэ бэрилиннэ: 16 ч 00 м. "Сага олох" редакционной-издательской холбоонка 11.04.2011 с. офсетка бэчээтхэнэ. Аадрына: 678670, Чурасы сэл., Карс Маркс уул, 26 "а". Индекс: 54907. Хаймат нэриилэе үстэ: олгууриннуука, чөлнэре уюна субуотата тахсар.